

Hällefors kommun
kommun@hellefors.se

2019-06-19
1 (19)
Dnr-2018:11269

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Pihlskolan i Hällefors kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Pihlskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Denna granskning avser naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet samt introduktionsprogrammet språkintröduktion.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Pihlskolan gymnasium i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn behöver utveckla arbetet med att följa upp, dokumentera och analysera kunskapsresultat.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna i ökad utsträckning låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn i ökad utsträckning analyserar eventuella skillnader i betygssättningen och för diskussioner med lärarna utifrån dessa analyser för att på så sätt säkerställa en likvärdig betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 20 januari 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen, eller per post till, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:11269) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag och ser till att obehöriga lärare får en planerad introduktion på skolan. Rektorn genomför utvecklingsåtgärder och fattar beslut om fördelning av resurser. Rektorn följer också upp undervisningens genomförande och att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen och det pågår i viss utsträckning ett jämställdhetsarbete på skolan. Arbetet med att följa upp och analysera kunskapsresultat kan utvecklas.

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. På skolan finns olika mötesforum i form av elevråd, programlag/arbetslag, elevkonferenser, elevhälsomöten samt ledningsgrupp. Syftet med de olika mötena är tydligt och inrymmer såväl utveckling av programmen som diskussioner om anpassningar för elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Mötena är schemalagda så att rektorn har möjlighet att medverka. Utöver dessa möten finns varje vecka en konferenstid där alla lärare, specialpedagog och rektorn deltar. Konferenstiden används främst till frågor rörande skolutveckling. Enligt rektorn ansvarar specialpedagogen, som också är förstelärare, tillsammans med skolans IT-pedagog för arbetet med det kollegiala lärandet. Arbetets organisation och innehåll diskuteras dock löpande med rektorn. Innevarande läsår har fokus i det kollegiala lärandet inriktats mot att lärare parvis följer varandras undervisning samt utveckling av lärarnas digitala kompetens. Av intervjuer och inkomna dokument framgår att Skolinspektionens observationsscheman utgjort mall för vad som ska observeras när lärarna besöker varandras lektioner men även lärarnas egna behov har fått styra inriktningen. Diskussioner och analyser utifrån observationerna har

genomförts både inom paren och i större grupper. Lärarna har till exempel diskuterat hur anpassningar fungerar och hur lärare skapar motivation hos eleverna. Utveckling av den digitala kompetensen har inneburit att alla lärare fått utbildning i att använda en gemensam lärplattform. I intervjuer och inkomna dokument redogörs för att arbetet gett tydligare strukturer för kommunikationen mellan lärare och elever samt att eleverna får allt material samlat på ett ställe. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att obehöriga och nyanställda lärare får en planerad introduktion på skolan. Efter ett inledande samtal med rektorn får de en sammanställning av viktiga rutiner och traditioner på skolan samt en mentor som stöd vid exempelvis planering av lektioner och vid bedömning och betygssättning. Enligt rektorn utformas stödet individuellt utifrån den enskilda lärarens behov.

Rektorn genomför utvecklingsåtgärder och fattar beslut om fördelning av resurser. Utvecklingsinsatser som pågår utöver satsning på lektionsbesök och IT-utveckling är skolans deltagande i Skolverkets försöksverksamhet med digitala nationella prov. Skolan har även deltagit i Skolverkets satsning för att förbättra nyanländas lärande. Biträdande rektorn och en förstelärare har gått en utbildning för att handleda i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Utbildningen arrangeras av Nationellt centrum för andraspråk. Organisationen har gjort lektionsbesök och träffat personal på skolan som en förberedelse inför följande läsårs utvecklingsinsats då all personal ska utbildas i språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Enligt rektorn sker mycket av lärarnas kompetensutveckling genom det kollegiala lärandet men lärares egna önskemål om kompetensutveckling tillgodoses så långt som möjligt. Enligt rektorn är tillgången till resurser i form av exempelvis lokaler, IT och läromedel god. När det gäller resursfördelning av personal görs det via tjänstefördelningen men justeras efter behov under läsårets gång. Representanterna för elevhälsan uppger att rektorn omfördelar resurser efter behov och att de är delaktiga som stöd i vissa resursfrågor.

Rektorn följer upp undervisningens genomförande och att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Rektorn följer upp undervisningen genom att delta i diskussionerna som sker utifrån lärarnas besök på varandras lektioner. Rektorns uppföljning av undervisningen sker även genom elevhälsans arbete som bland annat inrymmer lektionsbesök och återkoppling till lärare på undervisningen och genom de kursutvärderingar lärare och elever genomför efter varje avslutad kurs. I kursutvärderingarna ingår elevutvärderingar som lärarna sammanställer och som exempelvis innehåller frågor om variationen i undervisningen och om eleverna haft möjlighet att påverka undervisningen. Därutöver görs programutvärderingar där eleverna i år 3 bland annat får besvara frågor relaterade till examensmålen. Hur värdegrunden genomsyrar lärarnas undervisning är enligt rektorn en återkommande diskussionspunkt i samband med arbetet med skolutveckling på den gemensamma

konferenstiden. Det är via dessa diskussioner som rektorn följer upp hur lärarna arbetar med värdegrundsuppdraget i undervisningen. Enligt rektorn och lärarna har rektor påbörjat rektorsutbildning. En biträdande rektor har dock anställts vilket nu frigör utrymme att i högre utsträckning genomföra systematiska lektionsobservationer.

Det pågår i viss utsträckning ett jämställdhetsarbete på skolan. Av skolans likabehandlingsplan framgår att all undervisning som sker på skolan ska genomsyras av ett könsperspektiv för att öka jämställdheten och att all personal bör arbeta med jämställdhetsfrågor för att motverka stereotypa uppfattningar om könsroller. Arbetet ska enligt planen ske utifrån ett gemensamt förhållningssätt. Rektorn uppger i intervju att det inte finns något strategiskt arbete med att motverka stereotypa könsmonster men att jämställdhet diskuteras kontinuerligt mellan lärarna. Fortbildning för både elever och personal har genomförts gällande hedersrelaterade frågor. Enligt rektorn agerar lärarna omedelbart om de får signaler om könsstereotypa mönster. Av det dokumenterade systematiska kvalitetsarbetet framgår att männens kunskapsresultat är något lägre än kvinnornas. Programsamordnaren för språkintröduktion uppger att det inte finns ett strategiskt arbete om jämställdhet, utan det är upp till varje lärare att arbeta med det. Däremot sker diskussioner om värdegrundsuppdraget i programlaget. Även elevhälsans representanter uppger att frågor som rör jämställdhet diskuteras kontinuerligt mellan lärarna på konferenstiden. Exempelvis har det förekommit diskussioner om mäns och kvinnors talutrymme i klassrummet. Eleverna ger exempel på flera ämnen där undervisningen behandlat jämställdhet och uppger att de blir likvärdigt värderade oavsett könstillhörighet.

Granskningen visar att rektorn inte följer upp skolenhetens samlade resultat och måluppfyllelse i tillräcklig omfattning. För uppföljning av kunskapsresultat på skolnivå använder rektorn för närvarande statistik från Skolverket och Sveriges kommuner och landsting, vilket enligt rektorn inte är tillräckligt. I det systematiska kvalitetsarbetet för Pihlskolan presenteras några slutsatser av uppföljningen av kunskapsresultat på skolnivå. Exempelvis anges att en ökad andel elever behöver stöd i någon form och att männens resultat är något lägre än kvinnornas. På individnivå följs elevernas kunskapsutveckling upp dels genom terminsvisa omdömen om eleverna i varje kurs, dels genom satta betyg på eleverna i samband med kursutvärderingarna. Enligt rektorn ska kursutvärderingarna innehålla satta betyg. Rektorn uppger att det behövs några års resultatuppföljning för att göra systematiska analyser av kunskapsresultaten. Eftersom undervisningsgrupperna är små ger varje elevs resultat en tydlig påverkan på statistiken. Uppföljningen av kunskapsresultat på språkintröduktion tenderar också att bli individorienterad på grund av elevernas skilda förutsättningar. Enligt rektorn är den genomsnittliga genomströmningshastigheten för en elev på

språkintruktionsprogrammet två år. Både rektorn och lärarna uppger att från och med vårterminen 2019 ska kursutvärderingarna även innehålla provbetyg på nationella prov och att lärarna kommenterar i de fall provbetyget avviker från kursbetyget. Vidare ska lärarna göra en egen analys av resultaten utifrån satta betyg och elevutvärderingen samt analysera eventuella skillnader mellan kvinnors och mäns resultat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn behöver utveckla arbetet med att följa upp, dokumentera och analysera kunskapsresultat.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla arbetet med att mer systematiskt följa upp och analysera elevernas kunskapsresultat för att kunna prioritera åtgärder i utvecklingen av utbildningen. För närvarande sker inte dokumenterad uppföljning och sammanställning av kunskapsresultat i tillräcklig utsträckning. Uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling har ett mer tydligt fokus på individnivå än på mer aggregerad nivå som exempelvis kurser och elevgrupper.

Av 4 kap. 4-7 §§ skollagen framgår att en systematisk planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Enligt Lgy11, avsnitt 1 framgår att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas och att resultaten följs upp och utvärderas samt att olika metoder prövas, utvecklas och utvärderas.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 31) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att rektorn tillsammans med personalen bör följa upp vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Rektorn ska utifrån analyserna identifiera

utvecklingsinsatser tillsammans med personalen och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn följer upp och dokumenterar kunskapsresultat i ökad omfattning som underlag för vidare orsaksanalys. Ett arbete med en utökad uppföljning har initierats på skolan och det arbetet behöver fullföljas och även utvecklas. Det är viktigt att rektorn analyserar och bedömer enhetens samlade resultat på såväl grupp-, klass- som enhetsnivå. Analyser av elevernas kunskapsresultat är en grundförutsättning inför prioriteringen av åtgärder för ökad måluppfyllelse. Dokumentationen behövs för att kunna följa kvalitetsutvecklingen över tid och se effekterna av ett utvecklingsarbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen
Lgr 11, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att undervisningen är strukturerad och eleverna får ett aktivt lärarstöd men det varierar i vilken utsträckning olika arbetssätt och arbetsformer förekommer i undervisningen. Lärarna arbetar för att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära. Av granskningen framgår vidare att lärarna anpassar undervisningen till olika elevgrupper så att eleverna utmanas. Elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen kan dock utvecklas.

Undervisningen är strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd men det varierar i vilken utsträckning olika arbetssätt och arbetsformer förekommer i undervisningen. Lärarna beskriver att de inleder sina lektioner med att berätta för eleverna om lektionens syfte och innehåll, återkopplar till arbete under tidigare lektioner och avslutar lektionerna med att summera det de arbetat med under lektionen. Lärarna och rektorn uppger att alla lärare upprättar en arbetsplan för varje kurs där centralt

innehåll, kunskapsmål och en planering framgår. Arbetsplanen finns tillgänglig för elever och vårdnadshavare på skolans lärplattform. Via arbetsplanerna har rektorn möjlighet att följa upp att innehåll från exempelvis läroplanen och kursplanen finns med i planeringen. Enligt rektorn varierar innehåll och detaljeringsgrad i arbetsplanerna. I de arbetsplaner Skolinspektionen tagit del av förekommer att såväl mål och centralt innehåll som lektionsaktiviteter och kunskapskrav presenteras för hela läsåret medan andra planer mer utgör en grovplanering och hänvisar till kunskapskraven i ämnesplanen. Av intervju med lärarna och observerade lektioner framkommer vidare att eleverna ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Många undervisningsgrupper är små vilket bidrar till att lärarna har tid att se till att alla elever förstår vad de ska göra och kommer igång med arbetet. När det gäller variation av arbetssätt och arbetsformer beskriver exempelvis lärare som undervisar på språkinträdning hur de arbetar för att utveckla elevernas resonemangsförmåga. Läraren börjar med att introducera ämnesinnehållet. Därefter får eleverna läsa enskilt, diskutera parvis och avslutningsvis sker en gemensam diskussion i helklass. Det finns dock exempel där undervisningen inte växlar i samma utsträckning. Någon lärare uppger att undervisningen oftast bygger på en lärarledd genomgång som sker i dialog med eleverna följt av enskilt elevarbete samt en sammanfattning av läraren som avslutning på lektionen. Eleverna beskriver också att arbetssätt och arbetsformer varierar i undervisningen men även att det förekommer ämnen där de huvudsakligen får läsa en text och därefter besvara frågor. När det gäller ämnet matematik uppger eleverna att det inte går att arbeta på olika sätt. Det förekommer att de får uppgifter på datorn men mest arbetar de enskilt med uppgifter i läroboken.

Lärarna arbetar för att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära. Enligt lärarna ger små undervisningsgrupper bättre möjlighet till kontinuerlig formativ bedömning som verktyg att främja elevernas motivation att lära. Eleverna beskriver att de får adekvat stöd när de har svårt att klara av uppgifter. Enligt eleverna säger inte bara lärarna att det kommer att gå bra, utan de har enskilda samtal med eleverna och erbjuder alternativa sätt att arbeta eller redovisa om det behovet finns. Lärarna beskriver att elever på språkinträdningens program har ambitioner att komma vidare i sin utbildning så snabbt som möjligt men att det är viktigt att eleverna verkligen har en stabil språklig grund innan de går vidare. I annat fall riskerar de att inte klara av studierna på nästa nivå vilket i sin tur kan leda till att eleverna inte fortsätter med studierna. Därför är det viktigt att stärka elevernas självförtroende genom att se till att eleverna arbetar på, och klarar av, den nivå de befinner sig på.

Av granskningen framgår vidare att lärarna anpassar undervisningen till olika elevgrupper så att eleverna utmanas. Samordnaren för inträdningens program språkinträdning uppger att det görs en bedömning av elevernas kunskaper och

förutsättningar när de kommer till programmet. Utifrån bedömningen placeras en elev i lämplig undervisningsgrupp. Rektorn beskriver att det finns tre grupper. I en grupp samlas elever som har minst förkunskaper. Nästa grupp ligger på en nivå jämförbar med kunskapskraven för årskurs 6 och i den sista gruppen läser eleverna upp till kunskaper motsvarande årskurs 9 i samtliga ämnen så att eleverna är behöriga till nationella program på gymnasiet. De elever som har möjlighet kan läsa någon gymnasiekurs under tiden de går på språkintröduktionen. I alla stegen sker löpande bedömningar av elevernas kunskaper för att säkerställa att de är på rätt nivå. Beträffande anpassning av undervisningen i övrigt framgår av intervjuer att det finns ett väl fungerande samarbete mellan elevhälsan och lärarna. Exempelvis uppger representanterna för elevhälsan att de vid behov gör besök för att se en elev i undervisningsmiljön och därefter diskuterar de tillsammans med läraren fram lämplig anpassning eller stöd. Specialpedagogen har skapat ett system för hur extra anpassningar ska dokumenteras så att alla lärare kan se om en elev fått en extra anpassning i ett ämne. Lärarna beskriver att en extra anpassning som görs för en elev även kan vara något som fungerar för alla eleverna. Elevhälsan gör även besök i klasserna för att följa upp hur anpassningar för enskilda elever eller grupper av elever fungerar och ger lärarna återkoppling på detta. Vidare framgår av granskningen att det inte bara är elever som har svårt att nå kunskapskraven som diskuteras på elevkonferenser utan även elever eller elevgrupper som har behov av extra utmaningar diskuteras. Elever på språkintröduktion som har kommit långt i sin kunskapsutveckling får mer avancerade uppgifter och kan gå snabbare genom systemet. Lärarna ger exempel på att de ger elever uppgifter på högre nivå eller ställer högre krav när det finns behov av det. Exempel ges också på att undervisningen även kan riktas specifikt till elever som kommit långt i kunskapsutvecklingen. Samtidigt berättar lärarna att det inte är alltid de hinner med att handleda de eleverna. Eleverna uppger att de kan få mer utmanande uppgifter av lärarna.

Elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen kan utvecklas. Enligt lärarna kan eleverna främst påverka undervisningen genom att diskutera när i tiden bedömning av elevprestationer ska läggas och i vilken form de ska göras. Andra saker som nämns är att ändra på i vilken ordning lärobokens kapitel ska studeras och att omfördela tid till ett undervisningsområde eleverna är intresserade av. Lärarna anser att ett omfattande kursinnehåll kan begränsa elevernas möjligheter att vara delaktiga i planeringen och att det är svårt för eleverna att vara med och planera något de inte känner till. Enligt eleverna brukar dock lärarna efterfråga deras förkunskaper inom ett arbetsområde och när de får en individuell uppgift kan de få välja vad de vill skriva om inom en viss kategori. När det gäller utvärdering av undervisningen under kursens gång beskriver både lärarna och rektorn att de små

undervisningsgrupperna bidrar till möjligheter för lärarna att vara lyhörda för förändringar av undervisningen utan att behöva bedriva någon strukturerad utvärdering. Lärarna och eleverna beskriver också att lärare kan ha muntliga utvärderingar genom att exempelvis fråga om hur eleverna tycker att ett sätt att arbeta fungerat. Sammanfattningsvis uppger lärarna att eleverna får utvärdera undervisningen genom kurs- och programutvärderingarna samt genom informella samtal. När det gäller elevernas möjlighet till reflektion kring sitt eget lärande förekom det exempel på det i en av de lektionsobservationer Skolinspektionen gjorde på skolan. Läraren skrev bland annat upp rubriker/begrepp på tavlan och eleverna fick i uppgift att koppla dessa till vad de arbetat med tidigare i kursen. Under intervju med lärare framkommer också att eleverna får reflektera kring sitt lärande i samband med att lärarna diskuterar hur de bedömt elevernas prestationer på uppgifter och visar på möjliga vägar att utveckla en uppgift.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna i ökad utsträckning låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna inflytande över undervisningen. Av granskningen framkommer att elevernas inflytande på undervisningen till övervägande del är begränsat till att påverka när i tid bedömningstillfällen, redovisningar eller inlämningar ska ske.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Av Lgy11, avsnitt 2.3 framgår att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att eleverna i större utsträckning får inflytande över undervisningen genom att lärarna utvecklar lämpliga former för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Eleverna kan exempelvis bidra med idéer på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vissa ämnen i gymnasieskolan anses ibland av lärare vara så styrda av ämnesplanen att det inte finns något utrymme för elevernas inflytande. Forskning visar dock att exempelvis samma matematikkurs i realiteten genomförs på många olika sätt av olika lärare, trots samma

obligatoriska innehåll¹. Även i sådana ämnen där friutrymmet är något mindre än i andra behöver lärare och elever tillsammans resonera kring vad det centrala innehållet i detalj ska fokusera på, vilka arbetsformer som lämpar sig bäst för att utveckla dessa kunskaper och hur det ska redovisas. Genom att kontinuerligt ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet kan lärarna också få ett bredare underlag i arbetet med att förbättra undervisningen. Lärare som kontinuerligt låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande². Ett reellt inflytande över planeringen av undervisningen är också av vikt för elevernas tilltro till demokratiska arbetsformer.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen till bedömningen är att det bedrivs ett medvetet arbete för att eleverna ska känna sig trygga på skolan och för att skapa och bibehålla studiero. Elevernas upplevelse av trygghet och studiero behöver dock följas upp mer systematiskt.

Det pågår ett medvetet arbete för att eleverna ska känna sig trygga på skolan. Av intervjuer och inkomna dokument framgår att trygghetsarbetet på skolan innefattar både förebyggande och åtgärdande insatser. Ett exempel på en förebyggande åtgärd för elevernas trygghet är införandet av att lärare äter tillsammans med eleverna i samband med att eleverna började äta i två mindre rum i matsalen. Skolan arbetar

¹ Hjelmér, C. (2012). Leva och lära demokrati? En etnografisk studie i två gymnasieprogram, Doktorsavhandlingar i pedagogiskt arbete, 50, Umeå: Umeås universitet, s 131 ff.

² Skolinspektionen (2018) Tematisk kvalitetsgranskning, Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen.

även med gemensamma aktiviteter där alla grupper inkluderas. En etablerad aktivitet är gemensamma träningar inför skolans volleybollturnering där över hälften av eleverna från skolans olika program deltar. Skolans cafeteria har identifierats som ett riskområde för skolans trygghet. För att skapa en tryggare miljö har lärarna på de olika programmen nu fått ett schema där de fikar tillsammans med eleverna var sin dag i stället för i personalrummet. Lärarna går igenom och diskuterar skolans ordnings- och trivselregler med eleverna i samband med att läsåret börjar. Elevrådet är med och utformar och diskuterar reglerna. Av skolans likabehandlingsplan framgår tydliga rutiner kring anmälan om kränkande behandling. Rektorn uppger att två anmälningar kommit in under innevarande läsår. All personal har fått fortbildning när det gäller hedersrelaterade frågor.

Det sker ett samlat arbete på skolan för att skapa och bibehålla studiero. I intervjuer och inkomna dokument lyfts skolans mindre format fram som en viktig aspekt för respektfulla relationer mellan lärare och elever. Generellt är också undervisningsgrupperna små vilket gör att alla elever blir sedda av lärarna. Av granskningen framgår vidare att det framför allt är den gemensamma konferenstiden som används för att skapa samsyn hos personalen i arbetet med trygghet och studiero. Utifrån exempelvis texter eller filmer sker diskussioner i såväl små som stora grupper. När det gäller studiero har diskussionerna bland annat behandlat elevers motivation och andra frågor lärarna kan möta eller behöva hantera i klassrummet. Exempel på åtgärder för förbättrad studiero är att en gemensam policy för användning av mobiltelefoner på lektionerna har tagits fram och rektorn poängterar vikten av att alla följer de regler som bestäms gemensamt. I en större undervisningsgrupp där studieron varit sämre genomfördes ett klassrumsbyte så att tillgången till grupprum utökades, och därmed bättre möjligheter att dela gruppen, vilket förbättrade studieron. Rektorn uppger att tillgången på grupprum överlag är god på skolan. Enligt eleverna är det studiero på lektionerna även om de ibland inte kan hålla fokus mot slutet av dagen.

Kartläggningen av elevernas upplevelse av trygghet och studiero behöver ske mer systematiskt. Rektorn uppger i intervju att skolan följer upp trygghet och studiero genom att använda Skolinspektionens enkäter och en undersökning som genomförs av Region Örebro län vilken bland annat behandlar ungdomars skolförhållanden. I Skolinspektionens elevenkät vårterminen 2018 fick Pihlskolan ett högre värde på studiero än genomsnittet för de skolor som deltog i enkäten. Pihlskolans värde på trygghet var något lägre jämfört med genomsnittet för skolorna som deltog. Eleverna på introduktionsprogrammet språkinträdning deltog dock inte i undersökningen. Rektorn uppger att inför årets kursutvärderingar har frågor om trygghet och studiero lagts till i mallen för kursutvärderingarna. Orsaken är att endast få lärare tagit upp

frågan under kursutvärderingarna med eleverna. Vidare uppger rektorn att eleverna får svara på en elevhälsoenkät som bland annat innehåller frågor om skola, hälsa och levnadsvanor. Den ska också bli en återkommande enkät som ska följas upp. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka vikten av att skolan systematiskt följer upp alla elevers upplevelse av trygghet och studiero inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Elevernas upplevelse är betydelsefull som utgångspunkt i arbetet med att skapa goda förutsättningar för trygghet och studiero. Skolinspektionens förhoppning är därför att arbetet som skolan inlett med tydligare och systematisk uppföljning fortgår.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg men uppföljning och analys av likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygssättning kan utvecklas.

Rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg. Av inkomna dokument framgår att rektorn och lärarna tillsammans gått igenom och diskuterat Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning. Även under arbetet med att utveckla undervisningen har diskussioner om bedömning förekommit. I några ämnen på skolan är en lärare ensam om att undervisa i ämnet vilket försvårar arbetet med likvärdig bedömning. Rektorn uppger att hon satt samman grupper av lärare som undervisar i likartade ämnen för att de på så sätt ska kunna arbeta med sambedömning i de fall det saknas ämneskollegor. En del av dessa lärare delar även arbetsrum vilket ger möjlighet att stämma av bedömningar kontinuerligt. Även lärarna beskriver att de har påbörjat en process på skolan där de pratar om bedömning över ämnesgrupperna men att det ännu inte sker så strukturerat. Lärarna önskar också mer tid till diskussioner om tolkning av värdeorden i kunskapskraven. Rektorn uppger vidare att från och med innevarande läsår införs särskilda dagar för gemensam bedömning av de nationella proven. I två ämnen används nationella prov fria från sekretess som stöd för att eleverna ska förstå bedömningen och veta vilka delar i kursen elever behöver fokusera på under vårterminen. Under intervju med lärarna

framkommer i viss mån olika syn på hur resultat på nationella prov ska användas. Någon lärare uppger att elevernas resultat på nationella proven ger en tydlig inriktning på nivån för betygen. Sammanfaller inte resultaten med lärarens egna bedömningar bör läraren ifrågasätta sina egna bedömningsunderlag. Andra lärare uppger däremot att nationella provet inte inrymmer hela kursens centrala innehåll varför lärarna behöver ha en balanserad inställning till elevernas resultat på provet. Enligt rektorn uppmanar hon lärarna att använda Skolverkets bedömningsportal och alla lärare har fått inloggning dit. Av intervju med lärarna framgår dock att några lärare använder bedömningsportalen medan andra inte gör det. I några ämnen har uppgiftsbanker köpts in varifrån lärarna kan plocka ut uppgifter på olika svårighetsgrad. Enligt lärarna ser de behov av att möta ämneslärare från andra skolor men för närvarande sker inget samarbete med andra skolor. På introduktionsprogrammet språkintrödn används Skolverkets bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling.

Rektorns uppföljning och analys av likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygssättning kan utvecklas. Som tidigare beskrivits i avsnittet Rektors ledarskap saknas för närvarande sammanställningar av kunskapsresultat i det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn beskriver att en analys som gjorts visat att något program satt högre betyg än andra. I det fallet har rektorn låtit lärarna diskutera och reflektera kring det förhållandet. Enligt lärarna har avvikelser mellan resultat på nationella prov och kursbetyg diskuterats på arbetsplatsträffar men de har inte gjort jämförelser med avvikelserna på riksnivå. Rektorn beskriver att skolans små undervisningsgrupper dock gör det svårare att analysera systematiska skillnader mellan grupper och ämnen eftersom enskilda elevers resultat kan få stort genomslag i statistiken. Diskussioner med lärare om avvikelser i enskilda ämnen handlar därför mer om en enskild elevs betyg i ämnet än om skillnader mellan grupper. Enligt rektorn behöver de dock analysera resultat över längre tid vilket är ett arbete de nu inlett. Årets kursutvärderingar kommer också att ge en tydlig överblick av skillnader mellan provbetyg på nationella prov och kursbetyg. Lärarna uppger att de inte gjort jämförelser av betygsstatistik mellan olika ämnen, men att det vore intressant. Några lärare uppger att de får återkoppling på bedömningsarbetet under medarbetarsamtalet med rektorn. Andra lärare har däremot inte varit med om det.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn i ökad utsträckning analyserar eventuella skillnader i betygssättningen och för diskussioner med lärarna utifrån dessa analyser för att på så sätt säkerställa en likvärdig betygssättning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i högre grad behöver följa upp och analysera att lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper är likvärdig. Analys och diskussion med lärarna om eventuella skillnader i bedömning och betygssättning är ett viktigt redskap i rektorns arbete med att säkerställa likvärdighet.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. Vidare framgår av 3 kap. 14 § skollagen att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2018:247, s. 42 ff) med kommentarer om betyg och betygssättning framgår att rektorn, tillsammans med lärarna, bör följa upp betyg och nationella provbetyg inom skolenheten så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg. Vidare beskrivs att rektorn bör se till att det finns förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, för att kunna följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper (s. 44). Om avvikelser förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn på ett mer systematiskt sätt följer upp och analyserar lärarnas bedömning och betygssättning ur ett likvärdighetsperspektiv för att kunna säkerställa en rättvis betygssättning av god kvalitet. Detta arbete kan exempelvis omfatta jämförelser av skillnader i betyg inom och mellan olika kurser och elevgrupper samt jämförelser av resultaten på nationella ämnesprov och betyg. I arbetet behöver rektorn diskutera resultatet av analysen med lärarna.

På Skolinspektionens vägnar

X Eleonor Duvander

Beslutsfattare
Signerat av: Eleonor Duvander

X Anders Berggren

Föredragande
Signerat av: Anders Berggren

I handläggningen av ärendet har även utredare Hans Granath och utredare Lena Stadler medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 4 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med samordnaren för introduktionsprogrammet språkintröduktion.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov

och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 8 maj 2019 och den 9 maj 2019. Besöket genomfördes av Anders Berggren och Hans Granath.

Pihlskolan är en kommunal skola i Hällefors kommun. Verksamheten består av både gymnasieskola och vuxenutbildning med sammanlagt cirka 400 elever. Verksamheten leds av en rektor samt en biträdande rektor med ansvar för vuxenutbildningen. Vuxenutbildningen ingår inte i denna granskning. Gymnasieverksamheten omfattar de nationella programmen naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, industritekniska programmet och restaurang- och livsmedelsprogrammet samt introduktionsprogrammen språkinträdning, yrkesinträdning, individuellt alternativ, preparandutbildning och programinriktat individuellt val. Vid tiden för granskningen gick det cirka 145 elever på gymnasieskolan.